'MET BLIJDSCHAP BERICHTEN WIJ...'

Zestien geboortekaartjes liggen voor me. Een kleurige, bonte verzameling! Uiteraard in de vormgeving, maar zeker ook in de teksten. Alle ouders hebben zo hun eigen stijl om hun vreugde te delen. 'Dankbaar en blij zijn wij...' of 'God gaf ons...' en dan volgen de gegevens over hun pasgeborene.

Tegelijk benutten sommigen het geboortekaartje om nog iets persoonlijkers te zeggen. Enkele regels over wat de geboorte van hun zoon of dochter bij hen teweeg bracht. Een voorbeeld:

Zo begin je.
Zo ontroerend,
zo veelbelovend.
Teken van hoop.
Glimlach van de Schepper.
Reden tot vreugde,
onherroepelijk mens.

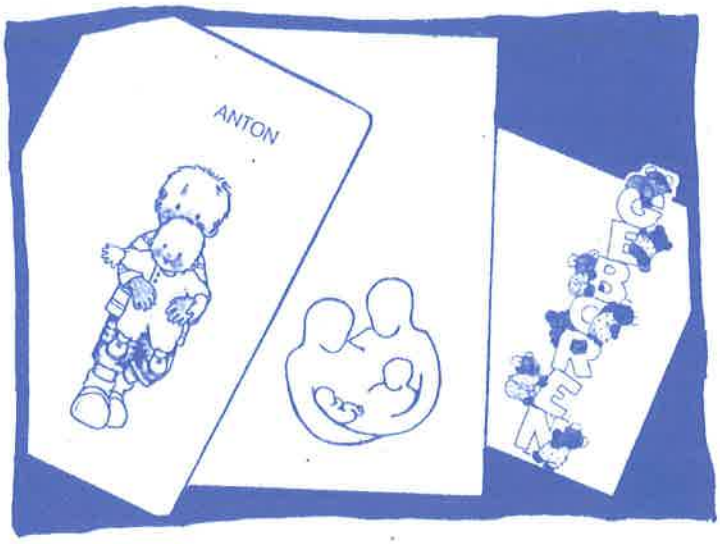

Maar ook hierbij is er een wereld van verschil. Want een ander echtpaar zocht een ludieke aanpak:

Dat ik een meisje was,
hebben jullie nooit geweten.
Want bij de echo heb ik
mijn billetjes toegeknepen.
Maar vandaag mag iedereen weten
hoe ik zal heten.

Elk kaartje roept gevoelens op. Plus tal van vragen. Want de gekozen tekst suggereert een gezonde, gelukkige situatie. Is dat ook écht zo? Wat zal er van dit kind worden? Wat verwachten de ouders? Hoe denken zij over dat gezegde: 'kinderen zijn een zegen van God'?

Een zegen van God?! Sinds deze zomer besef ik, dat het voor een man nauwelijks te peilen is wat juist die gedachte betekent in het bestaan van vrouwen. In elk geval zal ik bijbelverhalen waarin vrouwen een rol spelen niet meer als vanouds kunnen lezen.

Hannah Belmonte heeft met haar dagboek mijn ogen geopend. Zij leefde in de vorige eeuw en huwde op haar 21e met Isaac da Costa, toen een bekend schrijver en een van de voormannen van het Réveil. Tweeëneenhalf jaar na haar trouwdag schrijft Hannah: *'gemerkt dat ik ten vierden maal zwanger was'*, vijf week daarna: *'wederom ten vierden*

maal gemiskraamd'. Bijna een jaar later de blijde uitroep: *'voorspoedig verlost van een welgeschapen zoon'*. Een tweede zoon volgt, maar anderhalf jaar verder tekent ze op: *'ons dierbaar tweede zoontje is begraven'*.

De neiging is groot veel meer te citeren. Het dagboek geeft een overrompelende indruk: een vrouwenleven in de 19e eeuw lijkt volledig in het teken te staan van zwangerschappen, gevolgd door miskraam of bevalling. Nog één dagboekfragment. Na 19 jaar huwelijk is Hannah aanwezig bij het overlijden van haar zus, die na haar zesde zwangerschap in het kraambed sterft. Diezelfde dag schrijft ze niet alleen daarover: *'dit gemis valt mij zo zwaar'*, maar ook: *'ik merkte alras dat ik ten achttienden maal zwanger ben. een gewichtige ontdekking, een donker vooruitzicht, maar ook uit deze duisternis kunt gij nog eene groote vreugde voor mij hebben weggelegd, een lief kind kan nog op uwen tijd in de volle rijpheid des tijds ons doen loven en aanbidden, och Heere Jezus, moge het u een geheiligd zaad zijn, reeds van de ontvangenis af. en geef mij geduld...'*. Om stil van te worden. Achttien zwangerschappen, waarvan negen tot een bevalling leidden, wat een bestaan! En dan nog de zorgen als kinderen ernstig ziek worden. Ze heeft bij het graf gestaan van zes van haar negen kinderen. Uit brieven van haar vriendinnen blijkt dat Hannah da Costa niet de enige was die zulke zorgen kende.

Als dit al gold in het Nederland van de vorige eeuw, voor vrouwen uit zeer welgestelde milieus, hoe was het dan voor vrouwen die leefden in de tijd van de Bijbel? Die andere Hanna of Rachel, Naomi, Ruth, Gomer. Wat had het hén te zeggen: kinderen zijn een zegen van God?

10 MOEDERS

Een kind krijgen, dat is toch bovenal van invloed op het leven van de aanstaande moeder. Daarom volgen die Bijbelverhalen waarin de vrouwen zélf aan het woord zijn. Wat zeggen zij erover? Dat is te vinden met de vet gedrukte tekstverwijzing. Om hun woorden vanuit de voorgeschiedenis te kunnen plaatsen volgt daarna het bijbehorende hoofdstuk.

▶ Eva uit zich over de geboorte van haar eerste zoon: **Genesis 4:1.**
Aan vrouwelijke voorbeelden ontbrak het Eva, maar ze was bekend met Genesis 3:16 en vermoedelijk ook met Genesis 1:27,28.

▶ Sara kan eindelijk voluit lachen: **Genesis 21:6,7.**
Gods belofte aan Abraham werd in 25 jaar steeds specifieker: van 'u tot een groot volk' (Genesis 12:1-4), via 'uw lijfelijke zoon' (Genesis 15:1-6), tot het concrete 'over een jaar...zal uw vrouw Sara een zoon hebben' (Genesis 18:10-15). Dit helpt om Sara's initiatief in Genesis 16:2 te plaatsen!

▶ Rebekka over de onwennigheid van een tweeling: **Genesis 25:22.**
De voorbede van haar man en haar eigen gebed ontroeren in hun duidelijkheid (Genesis 25:20-26).

OVER HUN EERSTE BEVALLING

▶ Lea ervaart Gods steun bij de partijdigheid van haar man en legt het vast in de namen van haar zoons: **Genesis 29:32-35.**

Het bedrog van haar vader heeft het leven van Lea gestempeld (Genesis 29:15-31).

▶ Rachel mag tenslotte meemaken dat God haar verdriet wegneemt: **Genesis 30:23,24.**
De aanvankelijke onvruchtbaarheid maakte Rachel radeloos (Genesis 30:1-24).

▶ Tamar noemt haar tweeling naar de manier, waarop ze geboren worden: **Genesis 38:29,30.**
Genesis 38 openbaart iets over huwelijksgebruiken in het oude Israël, terwijl vers 27-30 spreekt over de deskundigheid van de vroedvrouw bij de dwarsligging van de eerste baby.

▶ De naam van Manoah's vrouw blijft ons onbekend, maar zij is het die haar zoon de naam 'kleine zon' geeft: **Richteren 13:24.**
Het Godsvertrouwen van deze vrouw en haar nuchtere invloed op Manoah spreekt uit heel Richteren 13.

▶ Hanna ziet haar vurig gebed uiteindelijk verhoord en laat dat in de naam van haar kind uitkomen: **1 Samuël 1:20.**

Hoe geliefd ze zich ook wist door haar man, ongewenst kinderloos blijven was een loodzware last. Hanna zag als enige uitweg een gelofte aan God, die ze daarna vreugdevol nakomt (1 Samuël 1:1 t/m 2:10.

▶ Stervend in haar kraambed legt een vrouw in de naam van haar pasgeboren zoontje vast welk onheil Israël die dag over zich had laten komen: **1 Samuël 4:21,22.**
Deze vrouw ziet scherper dan haar schoonvader of haar man wat de oorzaak is (1 Samuël 4).

▶ Elizabeth beslist tegen de ideeën van vrienden of verwanten hoe haar zoon zal heten: **Lucas 1:60.**
Lucas 1, m.n. de verzen 24,25 en 39-45, verhaalt van het geluk van Elizabeth en de ontmoeting met haar zwangere nicht.

Drie vragen

▶ Herken je in deze verhalen Jezus' uitspraak uit Johannes 16:21.

▶ Hoe is dat met de vraag van Jesaja 49:15.

▶ Welke eigen herinneringen aan de komst van jouw kind(eren) komen boven?

Voor de oosterse man was de groei van een kind in de moeder een mysterie. David spreekt over 'in de schoot van mijn moeder geweven', maar Prediker erkent de onwetendheid over 'het gebeente in de schoot van een zwangere vrouw'.

'EEN KIND IS ONS GEBOREN...'

Bevallen was dan ook puur een aangelegenheid van vrouwen, de aanstaande vader was daarbij afwezig. Een zwangere vrouw werd meestal bijgestaan door een ervaren familielid of buurvrouw, al waren er ook in oude tijden beroepsvroedvrouwen. De deskundigheid van deze vrouwen was groot! Dat blijkt wel uit de wijze waarop zij mogelijke complicaties tijdens een bevalling oplosten.

Voor het baren hurkte de aanstaande moeder op twee iets van elkaar afliggende stenen, die de dijen ondersteunden en zo dienst deden als een speciale kraamstoel. Of de zwangere vrouw ging zitten op de knieën van een andere vrouw. In beide gevallen vergemakkelijkte de zwaartekracht het geboorteproces. Ook al wordt in Exodus 1 gesteld, dat joodse vrouwen verhoudingsgewijs gemakkelijk baarden, het ging niet zonder pijn. Vaak wordt in de Bijbel gesproken van de weeën, die het kinderen krijgen met zich meebrengt.

Na de geboorte sneed de vroedvrouw de navelstreng door en was ze behulpzaam bij de nageboorte. Het pasgeboren kindje waste ze met water en wreef het daarna in met olie en zout - dat heette goed te zijn voor de spieren en zou weerstand bieden tegen infecties - vervolgens wikkelde zij het kind in windsels. Daarbij werden de armpjes langs het lijfje gelegd en werd het kind zó stevig ingepakt, dat het nauwelijks een spier kon bewegen. Ook daarvan meende men dat het kind er gezond en sterk van werd. Bewegingsvrijheid zou nadelig werken: de ledematen zouden niet goed en recht groeien. In elk geval kon het kind onmogelijk z'n vingertjes in mond of ogen steken.

Hierna werd de vader geroepen. Hij neemt het kind op schoot als teken van officiële erkenning. Kinderen werden in Israël gezien als een zegen van God, al was de vreugde minder groot als het een dochter betrof. Want zij zou bij een huwelijk overgaan naar een andere familie en droeg daarmee niet bij aan de welvaart van het gezin. Was het echter een zoon, dan bevestigde de vader direkt diens geboorterecht: dit is het toekomstige familiehoofd! Daarna vieren familie en vrienden een week lang feest, dat op de achtste dag wordt afgerond met de besnijdenis, in geval van een jongen.

'Peilingen' is een bijbelleesprogramma over opvoedingsthema's. Tekst - Jos van Dijken. Voor info: 'Koers voor ouders', Postbus 18, 3970 AA Driebergen, tel. 03438-20104.